

ressò *mont-roigenc*

1938: DESEMBARCAMENT PREVIST DE TROPES FRANQUISTES A LES COSTES DE MONT-ROIG O L'HOSPITALET DE L'INFANT

Martí Rom

www.martirom.cat

13-09-2019

El 24 d'agost passat vaig publicar el text "Els nius de metralladores de Mont-roig", un resum d'informacions que havia trobat en la tesi de la Universitat de Barcelona "La defensa de la costa a Catalunya durant la Guerra Civil (1936-1939)" d'Adrián Cabezas Sánchez (setembre de 2013). Em va sorprendre trobar també informació d'un possible desembarcament de tropes franquistes a les costes a tocar de l'Hospitalet de l'Infant.

La facilitat amb què tropes republicanes, l'agost de 1936, van aconseguir desembarcar a les costes de Mallorca i Eivissa, va fer pensar que també ho podrien fer tropes franquistes a les costes catalanes. Ja a l'octubre d'aquell any es va començar a fer un estudi per tal d'evitar-ho. La conseqüència fou un pla de defensa del qual en parlava en aquell text anterior.

En aquella tesi s'hi esmenta que el 16 de desembre de 1938 avions de la Legió Còndor (alemanya) van fer fotografies per tenir informació concreta per la preparació d'un desembarcament a les costes del sud de Tarragona.

Aquell 1938 fou un any decisiu a la Guerra Civil. El 12 de desembre de 1937 tropes republicanes comandades pel general Líster rodegen Terol. El 9 de març, Franco contraataca iniciant l'ofensiva d'Aragó en direcció a Catalunya. A inicis d'abril arriben a Lleida i es desplacen cap a Balaguer i Tremp. Per altra banda, el 15 d'abril, tropes franquistes arriben a Vinaròs, tallant la zona republicana del Mediterrani en dos.

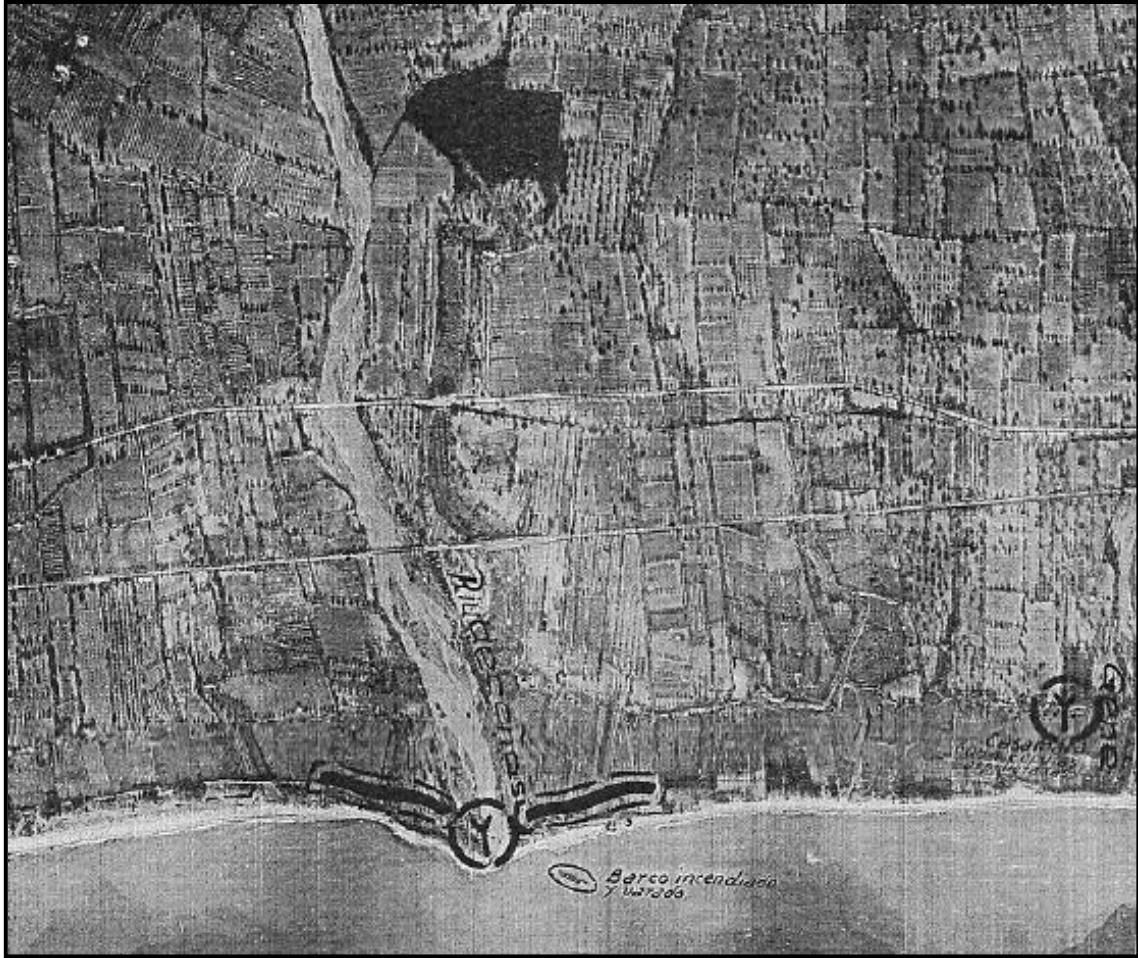
Per aturar l'ofensiva franquista, el 25 de juliol de 1938, l'exèrcit republicà creua l'Ebre. És l'inici de la famosa batalla de l'Ebre. Van arribar a les portes de Gandesa. Després de tres mesos, amb un nombre elevat de baixes pels dos bàndols, els republicans van haver de retirar-se. El 16 de novembre passaven l'Ebre les darreres unitats republicanes.

A inicis de desembre, les tropes franquistes preparaven l'ofensiva de Catalunya. Començaria el 23 de desembre de 1938.

Com avançàvem, el 16 de desembre de 1938 avions de la Legió Còndor van fer fotografies de la costa tarragonina. En els annexes d'aquella tesi hi ha reproduïdes tres fotografies aèries. La primera, és una del terme de Cambrils, on es veu a l'esquerra la riera de Riudecanyes. La segona, de l'entorn d'aquesta riera. I la tercera és de l'Hospitalet on es pot veure, a la dreta després del riu de Llastres, un tros de la darrera platja de Mont-roig.

Cambrils (a l'esquerra la riera de Riudecanyes)

Riera de Riudecanyes

L'Hospitalet, a la dreta el riu de Llastres

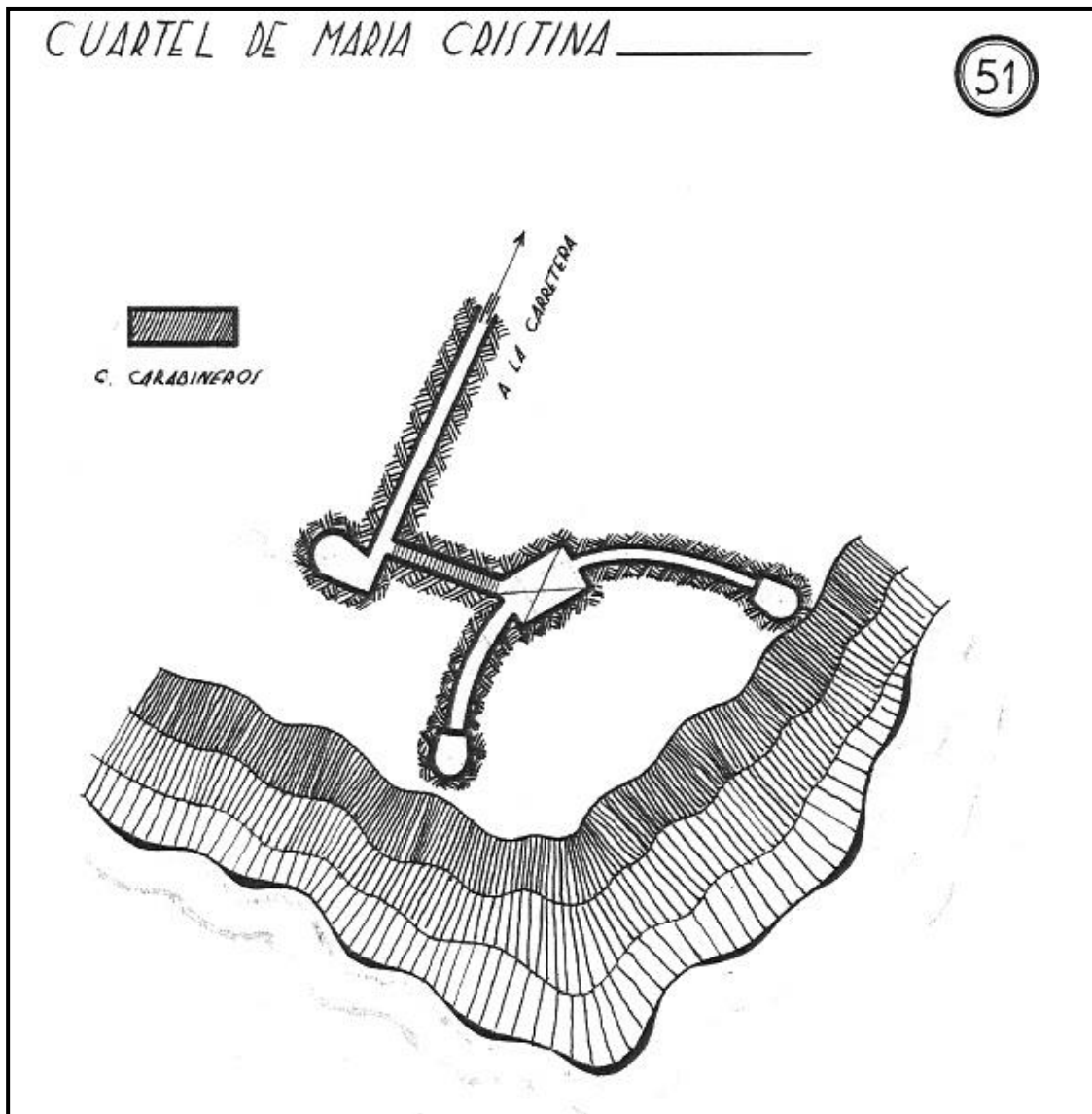
Uns dies enrere d'aquests vols de la Legió Còndor, el 4 de desembre, el submarí General Sanjurjo va fer unes inspeccions visuals entre el cap de Salou i el cap del terme de l'Hospitalet de l'Infant (la punta al final de l'Almadrava). Va fer tres vegades aquest recorregut a diferents distàncies de la costa.

Un punt important d'aquesta costa era el coll de Balaguer, una serralada litoral d'un màxim de 140 metres, que estava fortificada.

Entre les informacions descrites s'hi esmenta que a la desembocadura de la riera de Riudecanyes hi havia un vaixell encallat a mitja milla de la platja. Aquell està indicat a la segona d'aquelles fotografies.

Recordarem que al terme de Mont-roig hi havia diverses posicions defensives: a la punta de la Pixerota, a la platja de Rifà, a la platja de la Porquerola, la caserna de carrabiners de Maria Cristina (a l'estany Salat), dos nius de metralladores a prop seu (a la platja), a la punta dels Penyals i a la desembocadura del riu Llastres.

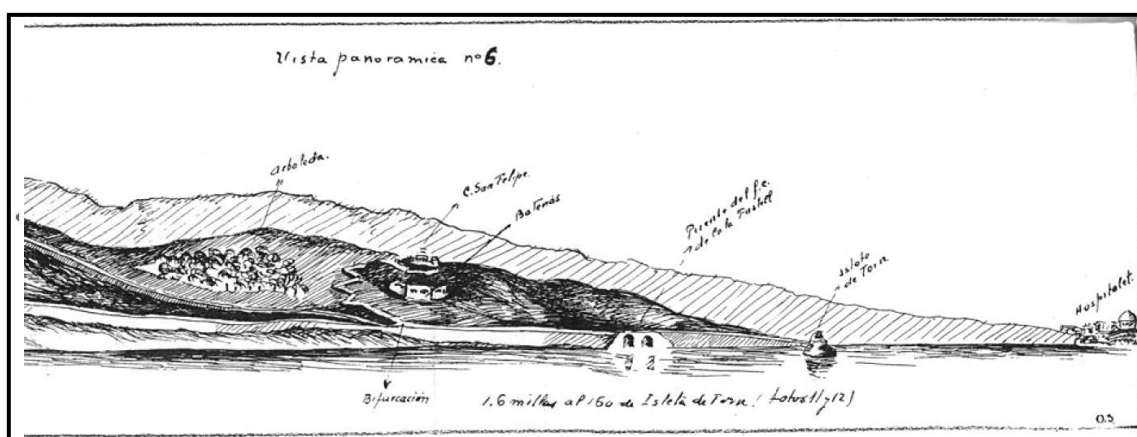
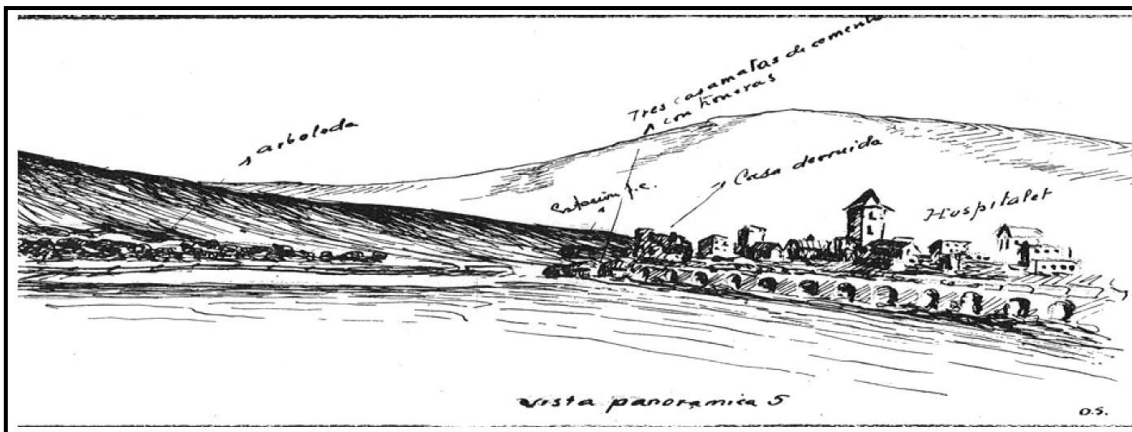
També en un dels annexes d'aquella tesi hi trobem el plànol de la caserna de Maria Cristina.

Algunes d'aquestes informacions coincidien amb les que passaven els informadors franquistes d'aquests pobles costaners. També s'indica que hi havia dos nius de metralladores al port de l'Hospitalet de l'Infant, tres nius més al penya-segat del coll de Balaguer, un altre a l'estació de Vandellòs, a la platja de l'Almadrava i dos més al cap del Terme.

El 14 de desembre, el submarí General Sanjurjo faria una altra inspecció. Ara, entre el cap del Terme (l'Almadrava) i la riera de Riudecanyes. Estava clar que cercaven un indret entre aquests dos per fer un possible desembarcament.

En un dels annexes d'aquella tesi hi ha dos dibuixos fets des del submarí. L'un, és de l'Hospitalet de l'Infant, on està indicada l'estació del ferrocarril. L'altre, és de la platja cap a ponent del mateix indret. S'hi anota, entre d'altres, l'illot del Torn i el castell de Sant Felip (la fortificació del coll de Balaguer).

Hi ha un document “Desembarco en la costa catalana” (de 8 pàgines) del “Cuartel General del Generalísimo”, de 12 de desembre de 1938, que s’encapçala amb “Misión: Desembarco de cuatro batallones en las proximidades de HOSPITALET. Probablemente enlazarán con las fuerzas que avanzan por tierra, pero puede ocurrir que permanezcan unas 48 horas en tierra y reembarquen”. Tot això emmarcat que “dentro de pocos días empezarán las operaciones en CATALUÑA”.

Comença a concretar: “A ambos lados de PUNTA DE RIU LLASTRES en HOSPITALET hay playas abordables...”. Al costat de Mont-roig diu que “su preparación defensiva es menor: dos nidos de ametralladoras sobre CALA FIGUERAS...”. Afegeix que aquesta té uns 1.000 metres. És la darrera platja del terme de Mont-roig, la que ara s’anomena Platja Cristall. Diu que les informacions que els hi ha arribat han estat confirmades pel submarí General Sanjurjo.

És curiós que avisa que “el viento mistral, NW, sería un obstáculo para el transporte de las fuerzas, pues puede soplar con gran fuerza...”. Informa que “entre el 10 y el 30 de

Diciembre se puede contar con 9 h. 45 m. de luz que empiezan hacia las 7 h. terminando a las 16 h. 45 m... la luna será llena el 5 de Enero y nueva el 21 de Diciembre... No existen campos minados en esta parte de la costa...”.

A la nit anterior al desembarcament, dos batallons embarcarien a Vinaròs en “*motores de pesca*” que seran remolcats per patrullers i dragamines. Anirien a concentrar-se al sud del far de la Banya (delta de l’Ebre). També de Sant Carles de la Ràpita sortirien quatre “*motoveleros*” amb dos batallons. Tindrien protecció de creuers, canoners...

Com a maniobra de distracció, un grup de vaixells faria un intens bombardeig tres hores abans del desembarcament, a Vilanova i la Geltrú.

El desembarcament es faria en dues onades. Es disposava de 36 barques de pesca, “*conocidas... por el nombre de vacas*”; cadascuna podia portar uns 40 homes. També quatre “*motoveleros*” que podien transportar uns 400 homes cadascun. Vint unitats de remolc per a les “*vacas*”. Per acompanyar hi hauria tres canoners, tres minadors i tres creuers auxiliars.

Vist l’informe sembla que s’anava a decidir que el desembarcament seria a Cala Figueras. En una darrera reunió, del 22 de desembre, el dia abans d’iniciar l’ofensiva de Catalunya, es va decidir aturar el desembarcament. Era precipitat. Malgrat tot, durant els següents dies continuarien els preparatius.

El 31 de desembre les forces republicanes es retirarien del marge esquerre de l’Ebre. Fins al dia 13 de gener de 1938 continuaven els preparatius del possible desembarcament. Però el ràpid avanç de les tropes franquistes el va fer innecessari.

El diumenge 15 de gener de 1939 les tropes franquistes, procedents de Pratdip, van entrar a Mont-roig. Les encapçalava la “*4ª Bandera de la Legión*”. Van avançar pel que encara era carrer d’Agustí Sardà i van dirigir-se cap a Montbrió.